

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

УДК 347.73:336.148 (477)

DOI <https://doi.org/10.51989/NUL.2023.5.7>

АДМІНІСТРАТИВНО-ЮРИСДИКЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ НА ШЛЯХУ ДО ВСТУПУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ



Атаманчук Наталія Іванівна,

доктор юридичних наук, доцент,
провідний науковий співробітник відділу дослідження проблем
правотворчості та адаптації законодавства України до права ЄС
Науково-дослідного інституту правотворчості та науково-правових
експертиз Національної академії правових наук України

У статті проаналізовано сучасний стан правового регулювання Рахункової палати, підкреслено важливість подальшого удосконалення українського законодавства на шляху до вступу у Європейський Союз.

Досліджено особливості адміністративно-юрисдикційних повноважень Рахункової палати, встановлено, що особливості правового забезпечення адміністративно-юрисдикційної діяльності Рахункової палати в Україні врегульовуються загальним і спеціальним законодавством, зокрема Законом України «Про Рахункову палату», Регламентом Рахункової палати, Порядком особистого прийому громадян у Рахунковій палаті, Порядком складання та направлення до суду протоколу про адміністративне правопорушення тощо.

Автором приділено увагу шляхам удосконалення діяльності Рахункової палати, проаналізовано різні погляди вітчизняних науковців щодо проблемних аспектів повноважень, функціонування, діяльності Рахункової палати, необхідності законодавчого закріплення статусу Рахункової палати як вищого органу аудиту з урахуванням євроінтеграційної політики України, гармонізації норм українського законодавства з нормами законодавства Європейського Союзу.

У висновках до статті констатовано, що адміністративно-юрисдикційною діяльністю Рахункової палати є діяльність щодо розгляду та вирішення адміністративно-правових спорів, справ про адміністративні правопорушення у встановлених законом порядку та формах, а також здійснення інших адміністративно-юрисдикційних дій забезпечувального характеру в межах повноважень цього органу із забезпечення дотримання фінансового законодавства. Доведено необхідність подальшого вдосконалення правового забезпечення адміністративно-юрисдикційної діяльності Рахункової палати через формування єдиних концептуальних засад організації такої діяльності з урахуванням Євроінтеграційного шляху України, а також формування єдиного правового поля та законодавчого закріплення адміністративно-юрисдикційної діяльності органів державного фінансового контролю. Наголошено на тому, що подальше реформування діяльності Рахункової палати як органу державного фінансового контролю передбачає гармонізацію законодавства України з правом ЄС та його адаптацію до ключових вимог побудови спільного Європейського правового простору.

Ключові слова: Рахункова палата, адміністративно-юрисдикційна діяльність, повноваження, правове регулювання, Європейський Союз.

Atamanchuk Nataliia. Administrative and jurisdiction activities of the Chamber of accounts in Ukraine: current state and prospects of reform on the way to access to the European Union

The article analyzes the current state of legal regulation of the Accounting Chamber, emphasizes the importance of further improvement of Ukrainian legislation on the way to joining the European Union.

Examines the peculiarities of the administrative-jurisdictional powers of the Accounting Chamber, it is established that the peculiarities of the legal support of the administrative-jurisdictional activities of the Accounting Chamber in Ukraine are regulated by general and special legislation, in particular the Law of Ukraine "On the Accounting Chamber", the Regulations of the Accounting Chamber, the Procedure for personal reception of citizens in the Chamber of Accounts, the Procedure for drawing up and sending to court a protocol on an administrative offense, etc.

By the author, attention is paid to ways of improving the activities of the Accounting Chamber, different views of domestic scientists are analyzed regarding the problematic aspects of the powers, functioning, activities of the Accounting Chamber, the need for legislative consolidation of the status of the Accounting Chamber as the highest audit body, taking into account the European integration policy of Ukraine, harmonization of the norms of Ukrainian legislation with the norms of legislation of the European Union.

In the conclusions to the article, it is stated that the administrative-jurisdictional activities of the Accounting Chamber are activities related to the review and resolution of administrative-legal disputes, cases of administrative offenses in the order and forms established by law, as well as the implementation of other administrative-jurisdictional actions of a security nature within the limits of the authority of this the body for ensuring compliance with financial legislation. The need for further improvement of the legal provision of the administrative-jurisdictional activity of the Accounting Chamber through the formation of unified conceptual foundations for the organization of such activity, taking into account the European integration path of Ukraine, as well as the formation of a unified legal field and legislative consolidation of the administrative-jurisdictional activity of state financial control bodies, has been proved. It is emphasized that the further reform of the activity of the Accounting Chamber as a body of state financial control involves the harmonization of Ukrainian legislation with EU law and its adaptation to the key requirements of building a common European legal space.

Key words: Accounting Chamber, administrative and jurisdictional activity, powers, legal regulation, European Union.

Удосконалення діяльності Рахункової палати як органу, що здійснює контроль за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням, набуває особливого значення на шляху євроінтеграційних процесів в Україні. Оскільки саме формування та ефективне використання бюджету є передумовою функціонування держави, забезпечення здійснення подальших змін та реформ задля входження до спільного Європейського правового простору.

Так, Стратегією розвитку Рахункової палати на 2019–2024 роки визначено, що Рахункова палата має перетворитись на динамічну, ефективну державну аудиторську інституцію, здатну реагувати на запити суспільства, впливати на економічні процеси, сприяти дотриманню принципів прозорості та відповідальності в процесі управління публічними коштами та державним майном. Результати перетворень підвищать рівень довіри суспільства як до Рахункової палати, так і загалом до всіх органів влади через механізм їхньої підзвітності та систематичного оцінювання результатів їхньої роботи.

Рахункова палата має бути державною інституцією, здатною активно сприяти ефективному використанню суспільного блага на користь громадян України, підвищенню якості державного управління [1].

На сьогодні великого значення набуває дослідження проблематики засад адміністративно-юрисдикційної діяльності Рахункової палати, а також розробка пропозицій щодо вдосконалення відповідних повноважень. У зв'язку з цим метою статті є аналіз сучасного стану правового забезпечення Рахункової палати, а також дослідження адміністративно-юрисдикційних повноважень Рахункової палати на шляху до вступу у Європейський Союз.

Варто зазначити, що окремим питанням організації діяльності Рахункової палати в Україні приділялася увага у працях українських науковців, таких як: С. Базика [2], Л. Борець, Я. Арбич [3], Л. Борисенко [4], О. Малецька [5], В. Миргород-Карпова, Д. Лісов [6], В. Невідомий, К. Канонішена-Коваленко [7], В. Невідомий [8], У. Олексій [9], Б. Павленко, С. Філоненко [10], В. Пацкан [11], М. Петришина, К. Лагутіна [12], І. Попадинець [13], І. Проць [14],

О. Ткач [15], І. Яремчук [16]. Не зменшуючи вагомості наукових напрацювань учених, зауважимо, що окремі питання адміністративно-юрисдикційної діяльності Рахункової палати на сучасному етапі залишаються не досить дослідженими.

Так, Конституцією України закріплено статус Рахункової палати як органу, що діє від імені Верховної Ради України і здійснює контроль за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням [17]. Стаття 110 Бюджетного кодексу України також визначає повноваження Рахункової палати з контролю за дотриманням бюджетного законодавства [18]. Саму ж організацію, повноваження та порядок діяльності Рахункової палати визначає Закон України «Про Рахункову палату» [19]. На виконання вимог ст. 28 Закону України «Про Рахункову палату» розроблено Регламент Рахункової палати (далі – Регламент), який визначає порядок реалізації повноважень Рахункової палати, організацію роботи Рахункової палати та її апарату, механізм відносин членів Рахункової палати з апаратом Рахункової палати і між структурними підрозділами, правила та порядок проведення заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), процедуру проведення внутрішнього аудиту та зовнішнього оцінювання діяльності Рахункової палати, особливості відносин Рахункової палати з державними органами, громадськими об'єднаннями, органами місцевого самоврядування, засобами масової інформації, вищими органами фінансового контролю інших держав, міжнародними організаціями, а також інші питання внутрішньої організації діяльності Рахункової палати [20].

На виконання ст. 40 Конституції України, законів України «Про звернення громадян», «Про Рахункову палату», «Про державну службу», Указу Президента України від 07.02.2008 № 109 «Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади та місцевого самоврядування» розроблено Порядок особистого прийому громадян у Рахунковій палаті від 25.02.2019 р. № 13 [21].

Відповідно до ч. 1 ст. 7 Закону України «Про Рахункову палату», ст. 221, 255, 256 та ч. 1 ст. 257 Кодексу України про

адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) розроблений Порядок складання та направлення до суду протоколу про адміністративне правопорушення від 29.01.2019 р. № 3–6 [22]. Зауважимо, що уповноважені особи Рахункової палати складають протоколи про адміністративні правопорушення про вчинення: порушення бюджетного законодавства (ст. 164¹² КУпАП); порушення законодавства про закупівлі (ч. 3–6 ст. 164¹⁴ КУпАП); невиконання законних вимог Рахункової палати, члена Рахункової палати (ч. 5 та 6 ст. 188¹⁹ КУпАП) [23].

Зауважимо, що в умовах постійного реформування вітчизняного законодавства у фінансовій системі держави пріоритетним напрямом діяльності Рахункової палати є не лише виявлення бюджетних правопорушень, а також вжиття заходів щодо попередження їх у майбутньому.

Поділяємо думку І. Проць, що «актуальною є необхідність переходу до абсолютно нових форм контрольної роботи. Крім традиційних методів роботи у формі документальних перевірок, потрібна значна аналітична робота щодо виявлення причин і умов вчинення порушень для подальшого вдосконалення процедурних механізмів використання бюджетних коштів» [14, с. 269].

Досліджуючи проблемні аспекти у діяльності Рахункової палати, науковці цілком слушно наголошують на необхідності вдосконалення правового статусу Рахункової палати; розвитку і вдосконаленню положень чинного законодавства у напрямі визначення принципів і форм взаємодії з іншими органами державної влади; розробці і ухваленні законопроектів, які покликані вирішити питання не лише щодо меж та обсягу повноважень цього органу, а й щодо чіткого відмежування компетенції останнього від компетенції інших органів тощо [12, с. 377].

Так, У. Олексій стверджує, що для ефективної роботи такого органу необхідно внести низку коректив у закон про Рахункову палату, детальніше окреслити коло контрольних повноважень цього органу й закріпити основні форми здійснення таких повноважень [9, с. 156].

С. Базика вважає, що Рахунковій палаті в Україні доцільно невідкладно розпо-

чати роботу над Стратегією інформаційної політики, яка була б відкритою як для обговорення, так і для співучасті зацікавлених державних та громадських інститутів [2, с. 13]. Науковцем рекомендовано: реально забезпечити впровадження принципів відкритого врядування в практику діяльності органів публічної влади в Україні та на цій основі здійснити імплементацію базових засад концепції "Good Governance"; створити умови для формування належних інституціональних засад парламентського контролю у сфері публічних фінансів, враховуючи вимоги директивних документів INTOSAI та EUROSAI; забезпечити подальший розвиток Рахункової палати як вищої аудиторської інституції держави; сформуванати адекватну сучасним вимогам та запитам громадянського суспільства інформаційно-комунікативну інфраструктуру парламентського контролю у сфері публічних фінансів; забезпечити розвиток навчальних можливостей та перепідготовки для фахівців, здатних до професійної діяльності у сфері аудиту публічного сектору та ін. [2, с. 14].

В. Невідомий, базуючись на європейському досвіді, пропонує закріпити за Рахунковою палатою в Україні статус єдиного незалежного спеціалізованого конституційного органу державного фінансового контролю, який здійснює координацію контролю державних фінансів через встановлення засад та форм можливої співпраці з органами внутрішнього контролю, спрямованої на підвищення ефективності використання бюджетних коштів, за обов'язкової умови тісної співпраці з парламентом [8].

Проаналізувавши зарубіжний досвід державного фінансового контролю та можливості його імплементації в Україні, Л. Борисенко вважає за доцільне сконцентрувати свою увагу на такі напрями, як: створення та розвиток незалежного та аполітичного публічного аудиту, який буде відповідати європейським стандартам і принципам Лімської декларації (резолуція від 19 грудня 2014 р. № 69/228 щодо сприяння діяльності вищих органів державного аудиту, Генеральна асамблея ООН чітко резюмувала, що вищі органи аудиту (BOA) можуть об'єктивно й результативно виконувати свої функції лише

в тому разі, якщо вони незалежні від структури, що перевіряються ними, і захищені від зовнішнього впливу; публічний аудит має проходити із залученням ЗМІ; проведення обов'язкової гармонізації нормативно-правових актів законодавства України до стандартів (*acquis communautaire*), які є обов'язковими в ЄС; узгодження між державами фахової термінології, що використовується в національних нормативних актах з державного фінансового контролю, з вимогами директивних документів Міжнародної (INTOSAI) та Європейської (EUROSAI) організацій BOA [4, с. 53–54].

Варто зазначити, що Рахункова палата є членом Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (INTOSAI), а також членом Європейської організації вищих органів фінансового контролю (EUROSAI), що закріплює за нею статус вищого органу фінансового контролю на міжнародному рівні, основна діяльність якого спрямована на контроль за дохідною та видатковою частинами державного бюджету.

Міжнародне співробітництво є важливим інструментом інституційного розвитку Рахункової палати та посилення спроможності виконувати покладені на неї функції вищого органу аудиту України. Зокрема, Рахункова палата здійснює міжнародне співробітництво за такими основними напрямками, як: розвиток двостороннього і багатостороннього співробітництва з BOA іноземних країн; співробітництво з Європейською організацією вищих органів аудиту (EUROSAI) та Міжнародною організацією вищих органів аудиту (INTOSAI); забезпечення діяльності робочої групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф під головуванням Рахункової палати; участь у робочих та спеціальних групах EUROSAI (з аудиту навколишнього середовища; інформаційних технологій та аудиту муніципалітетів); участь у робочих групах INTOSAI (з аудиту навколишнього середовища; державного боргу; з питань боротьби з корупцією та відмиванням коштів); участь у роботі інших регіональних об'єднань BOA; співпраця з міжнародними організаціями та участь у проектах і програмах міжнародної технічної допомоги; участь Рахункової палати в ауди-

тах програм, що фінансуються за рахунок коштів Європейського Союзу; організація та проведення міжнародних координованих паралельних аудитів за участю членів Робочої групи з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф [24].

Набуття членства Україною в Європейському Союзі зумовлює необхідність реформування законодавчого забезпечення діяльності Рахункової палати, приведення у відповідність до принципів INTOSAI, імплементація яких є основою для задоволення очікувань щодо запровадження міжнародно прийнятих стандартів зовнішнього аудиту Міжнародною організацією вищих органів аудиту (INTOSAI).

В Аналітичному звіті Європейської Комісії від 1 лютого 2023 року констатовано, що «Україна перебуває на ранній стадії підготовки до імплементації *acquis* ЄС та застосування європейських стандартів аудиту. Повне приведення у відповідність до *acquis* ЄС вимагатиме реформування Рахункової палати з метою чіткого визначення в Конституції її незалежності, розширення її повноважень та застосування міжнародних стандартів у процедурах аудиту... Відсутня послідовна специфікація повноважень тих, хто залучений до контролю та аудиту державних коштів відповідно до концепції державного внутрішнього фінансового контролю. Це негативно впливає на підзвітність використання державних коштів. Запланований перегляд Додатку XLIV до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС потребуватиме приведення національного законодавства у відповідність до європейського з урахуванням захисту фінансових інтересів ЄС...» [25].

Зауважимо, що 14.09.2023 р. Верховною Радою України зареєстровано проєкт Закону «Про Рахункову палату» № 10044 [26], метою якого є підвищення результативності роботи Рахункової палати для здійснення контролю за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням, виконання зобов'язань України та вимог Угоди про Асоціацію із Європейським Союзом, а також реорганізація роботи Рахункової палати у операційно-, функціонально- та фінансово незалежний вищий орган аудиту, що функ-

ціонуватиме у повній відповідності до міжнародних стандартів і принципів INTOSAI і кращих світових практик. Так, у законопроєкті передбачені механізми, що дозволять Рахунковій палаті застосовувати міжнародні стандарти державного аудиту INTOSAI на практиці через застосування відповідної термінології, визначення предмета та об'єктів аудиту, його видів, відповідність процесу аудиту вимогам стандартів тощо; розширення мандату аудиторської діяльності на всі публічні кошти; надання повноважень здійснювати аудит місцевих бюджетів, суб'єктів господарювання державного та комунального (муніципального) сектору економіки, суб'єктів, у капіталі яких є частка держави та/або територіальної громади, аудит міжнародної фінансової, гуманітарної та технічної допомоги, аудит діяльності Національного банку України, в тому числі щодо рефінансування комерційних банків; уповноваження щорічно проводити аудит консолідованої фінансової та бюджетної звітності Кабінету Міністрів України та надавати аудиторський звіт щодо консолідованої звітності; готувати та оприлюднювати аудиторські звіти відповідно до міжнародних стандартів державного аудиту тощо.

Автори законодавчої ініціативи вважають, що прийняття цього законопроєкту сприятиме побудові роботи Рахункової палати у повній відповідності до всесвітньо визнаних міжнародних стандартів і принципів INTOSAI, стрімкому збільшенню ефективності та результативності використання публічних коштів, збільшенню довіри до України з боку міжнародного співтовариства, а також отриманню Президентом, парламентом, урядом, громадськістю повної та достовірної інформації про стан та якість державного управління у різних сферах суспільних відносин, а також постійному поліпшенню роботи державних інституцій.

Не заперечуючи доцільності та актуальності прийняття зареєстрованого у Верховній Раді України законопроєкту № 10044 від 14.09.2023 р., варто відзначити недосконалість окремих його положень, що зумовлює потребу у доопрацюванні тексту та уточненні редакції змін до Кодексу адміністративного судочинства України, Виборчого кодексу України,

законів України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні», «Про комітети Верховної Ради України», «Про Регламент Верховної Ради України», «Про Кабінет Міністрів України», «Про політичні партії в Україні» тощо.

Правове регулювання Рахункової палати в Україні, зокрема і адміністративно-юрисдикційної діяльності, забезпечується Конституцією України, Бюджетним кодексом України, Кодексом України про адміністративні правопорушення, законами України «Про Рахункову палату», «Про державну службу», «Про звернення громадян», Указом Президента України «Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади та місцевого самоврядування», Регламентом Рахункової палати, Порядком особистого прийому громадян у Рахунковій палаті, Порядком складання та направлення до суду протоколу про адміністративне правопорушення та іншими нормативно-правовими актами.

Адміністративно-юрисдикційною діяльністю Рахункової палати вважаємо діяль-

ність щодо розгляду та вирішення адміністративно-правових спорів, справ про адміністративні правопорушення у встановлених законом порядку та формах, а також здійснення інших адміністративно-юрисдикційних дій забезпечувального характеру в межах повноважень цього органу із забезпечення дотримання фінансового законодавства. Необхідним вважаємо подальше вдосконалення правового забезпечення адміністративно-юрисдикційної діяльності Рахункової палати через формування єдиних концептуальних засад організації такої діяльності з урахуванням євроінтеграційного шляху України, а також формування єдиного правового поля та законодавчого закріплення адміністративно-юрисдикційної діяльності органів державного фінансового контролю.

Подальше реформування діяльності Рахункової палати як органу державного фінансового контролю передбачає гармонізацію законодавства України з правом ЄС та його адаптацію до ключових вимог побудови спільного Європейського правового простору.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Стратегія розвитку Рахункової палати на 2019–2024 роки: рішення Рахункової палати від 29 липня 2019 року № 18-12019. URL: <http://rp.gov.ua/upload-files/About/Strategy/Strat2019-2024.pdf>.
2. Базика С.К. Механізми парламентського контролю у сфері публічних фінансів в Україні : автореф. дис. ... к. держ. упр. : 25.00.02. Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова. 2019. 20 с.
3. Борець Л.В., Арбич Я.О. Правовий статус Рахункової палати України: сучасний стан і перспективи розвитку. *Право і Безпека*. 2021. № 2. С. 130–135.
4. Борисенко Л.М. Зарубіжна практика державного фінансового контролю та можливості її імплементації в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 13–14. С. 50–54.
5. Малецька О.І. Взаємодія Рахункової палати України з іншими суб'єктами державного фінансового контролю. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2021. Вип. 17 (2). С. 46–56.
6. Миргород-Карпова В.В., Лісов Д.А. Порівняльно-правова характеристика рахункової палати в Україні, США та Польщі. *Правові горизонти*. 2020. № 23. С. 35–44.
7. Невідомий В.І., Канонішена-Коваленко К.В. Практика застосування ключових показників ефективності діяльності вищих органів аудиту країн Європи, США та Рахункової палати України. *Фінанси України*. 2021. № 5. С. 7–46.
8. Невідомий В.І. Рахункові палати як органи фінансового контролю в Україні та Європі: конституційно-порівняльний аналіз : автореф. дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. Київський національний університет внутрішніх справ, Київ, 2007. 20 с.
9. Олексій У.О. Форми здійснення парламентського контролю за публічними фінансами Рахунковою палатою. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2020. Том 31 (70). № 4. С. 153–157.

10. Павленко Б.О., Філоненко С.С. Рахункова палата як орган державного фінансового контролю. *Правові горизонти*. 2019. Вип. 16 (29). С. 64–68.
11. Пацкан В.В. Належні повноваження структурних підрозділів рахункової палати як необхідна умова ефективної роботи всього органу. *Київський часопис права*. 2022. № 1. С. 86–90.
12. Петришина М., Лагутіна К. Діяльність Рахункової палати: проблеми та шляхи вдосконалення. *Молодий вчений*. 2019. № 11 (75). С. 374–377.
13. Попадинець І.І. Організаційно-правові форми фінансового контролю : автореф. дис. ... к. ю. н. : 12.00.07. Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова. 2020. 20 с.
14. Проць І.М. Політика Рахункової палати України як складова частина фінансової політики держави. *Електронне наукове видання «Порівняльно-аналітичне право»*. 2019. № 4. С. 266–269.
15. Ткач О.Л. Організаційно-методичне забезпечення державного аудиту Рахункової палати : автореф. дис. ... к. е. н. : 08.00.09. Одеський національний економічний університет. 2021. 20 с.
16. Яремчук І. Сучасний розвиток Рахункової палати України. *Економічний простір*. 2020. № 153. С. 134–140.
17. Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#n4387>.
18. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
19. Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 р. № 576-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19#Text>.
20. Регламент Рахункової палати: рішення Рахункової палати від 28.08.2018 р. № 22-7. URL: http://rp.gov.ua/upload-files/About/RegulatoryDoc/arp_1_new.pdf.
21. Порядок особистого прийому громадян у Рахунковій палаті : наказ Голови Рахункової палати від 25.02.2019 № 13. URL: http://rp.gov.ua/upload-files/About/RegulatoryDoc/arp_2.pdf.
22. Порядок складання та направлення до суду протоколу про адміністративне правопорушення : рішення Рахункової палати від 29.01.2019 № 3-6. URL: http://rp.gov.ua/upload-files/About/RegulatoryDoc/Por_adm_pr.pdf.
23. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text>.
24. Міжнародне співробітництво. / Офіційний вебсайт Рахункової палати. URL: <http://rp.gov.ua/IntCooperation/General/>.
25. Analytical Report Commission Opinion on Ukraine's application for membership of the European Union, Brussels, 1.2.2023. SWD(2023). URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2023-02/SWD_2023_30_Ukraine.pdf.
26. Проект Закону про Рахункову палату від 14.09.2023 № 10044. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42771>.